

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

חוקת

ישנם "מופתים" ללא הגבלה

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה

ה' תהא שנת פלאות בכל

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לזכות

החייל ב"צבאות השם" זכרי' שי' חמי

ליום הולדתו התשיעי לאויש"ט,

ביום י"ב תמוז - חג הגאולה ה' תהא שנת פלאות בכל

ולזכות אחיו

חיילי "צבאות השם" יוסף נתן, בנימין משה ויצחק נחמן שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הו"ח ר' אברהם וזוגתו מרת לי לאה שיחיו חמי

לזכות

החייל ב"צבאות השם" מיכאל שי'

ליום הולדתו החמישי לאויש"ט,

ביום י"ד תמוז ה' תהא שנת פלאות בכל

ולזכות

אחיותיו ואחיו חיילי "צבאות השם"

מושקא, חנה, מנחם מענדל, רבקה, יוסף יצחק ומרים שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' שניאור זלמן וזוגתו מרת רחל שיחיו ניגן

*

הי' שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים מל: 753-6844 (718)

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

משיחות ש"פ חוקת, יו"ד תמוז ה'תשנ"א

– תרגום מאידית –

א. יום זה – ככל ימי השנה בלוח היהודי-תורני – מורכב משני מנינים: היום בשבוע, והיום בחודש. היום הוא היום השביעי בשבוע (יום שבת קודש), והיום העשירי בחודש (תמוז).

שני מנינים אלו – „ימי השבוע“ ו„ימי החודש“ – מחוברים ע"פ שני חשבונות שונים, הקובעים את הלוח התורני: מהלך השמש – שבו תלויים ימי השבוע (ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד; וכיו"ב, וכך ה"ז חוזר על עצמו בכל שבועי: היום יום ראשון בשבת; וכו'), ומהלך הלבנה – שבו תלויים ימי החודש.

ככל ענין בתורה וביהדות (במכל-שכן מכל מאורעות העולם), אין שני מנינים אלו מקריים ח"ו, אלא הם נקבעו כך בכוונה ובדיוק ע"י הקב"ה. הם משקפים שני סדרים באופן שבו הקב"ה בורא

ומנהיג את העולם; ומהו יכול וצריך כאו"א מישראל (שהנהגתו היום-יומית נקבעת ע"פ שני חשבונות אלו) להוציא לימוד והוראה בעבודת השם.

וכמו"כ מובן גם בנוגע ליום זה – יום השביעי בשבוע ויום העשירי בחודש [ובפרט שבמספרים אלו מודגש במיוחד החילוק בין ימי השבוע וימי החודש, כדלקמן ס"ג] – שהוא כולל בתוכו לימוד בעבודת האדם – הן מכל אחד משני מספרים אלו (שבעה ועשרה) בפני-עצמו (שהרי שני חשבונות אלו אינם תלויים אחד בשני), והן מחיבור שניהם יחד. היות שהם באים יחדיו ביום אחד (והרי זהו בהשגחה פרטית ובדיוק), ה"ז מורה שיש ביניהם שייכות עד שהם נעשים דבר אחד (יום אחד המורכב משני מנינים: שביעי ועשירי).

וכיון שיום זה הוא שבת פרשת חוקת, ויום בחודש תמוז – ה"ז מורה שיש לזה שייכות עם פרשה זו וחודש זה; וגם שייכות עם הימים המתברכים משבת זו: (א) י"ב-י"ג תמוז, חג הגאולה דכ"ק מו"ח אדמו"ר (בשנת תרפ"ז), ו(ב) שבעה עשר

(6) במכ"ש מתורת הבעש"ט, שכל דבר ודבר אשר האדם רואה או שומע הוא הוראת הנהגה בעבודת השם (שם סקכ"ז ואילך. ושי"ג).

(7) וכמוכן מהא דובחים (צא, רע"א) שקדושת (מוספי) ראש חודש „אהני למוספי שבת“. וראה גם לקו"ש חט"ז ע' 481.

(8) ראה חז"ב סג, ב, פח, א.

(9) אותיות תפוזר. – ולהעיר שבמזמור תהלים המתאים למספר שנותיו של בעל הגאולה שמתחילים לומר ב"ב תמוז (יום הולדתו) השתא (מזמור קי"ב) – נאמר (בפסוק ט): „פור נתן לאבינוים“.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

קעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת „האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה“.

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטוהרה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי „ועד להפצת שיחות“.

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

„אהלי תורה“, ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך „אהלי תורה“, ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את „קונטרס בית רבינו שבבבל“

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

התורה). משא"כ קידוש החודש (החודש הזה לכם גו"16) היא מצוה שנאמרה לבנ"י (מצוה ראשונה שנצטוו ישראל"17) לראשונה ביציאת מצרים. ומבואר בכ"מ¹⁸, שזוהי התחלת העבודה דבנ"י בתורה ומצוות שלמעלה מהבריאה.

וברוחניות הענינים: ימי השבוע קאי על סדר הבריאה כפי שנבראה במילואה ע"י הקב"ה, „עולם על מילואו נברא"19, כמ"ש²⁰, „אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", תולדות מלא כתיב²¹. ימי החודש קאי על ההוספה וחידוש (חודש מלשון חידוש²²) שנפעל בהבריאה ע"י עבודת האדם²³, כמאחז"ל²⁴, „אשר ברא

בתמוז (בשבת הבאה¹⁰).

וגם ועיקר: שייכות עם הגאולה האמיתית והשלימה - הענין הכי עיקרי שהומן גרמא, כמדובר כמ"פ, ובפרט לאחרונה¹¹.

ב. החילוק הכללי בין ימי השבוע וימי החודש הוא: שבעת ימי השבוע אינם תלויים במעשה האדם, אלא הם נקבעים מלמעלה, מצד סדר מעשה בראשית כפי שברא אותו הקב"ה, שע"י ש, ויהי ערב ויהי בוקר" (ע"י מהלך השמש) עובר במילא יום, ועוד ששה ימים (היקפים), ובמילא בא יום השביעי, וקדושת שבת - כדברי חז"ל¹² (בנוגע לקדושת שבת) ש, שבת מקדשא וקיימא (מששת ימי בראשית). משא"כ (ימי החודש תלויים בקביעות בית דין¹³, „ישראל דקדשינהו לומנים . . ישראל דקדשינהו לראשי חדשים"14 (ולכן אומרים „מקדש ישראל והומנים", ש, צריך להקדים קדושת ישראל לקדושתן, שעל ידי קדושת ישראל נתקדשו הם ואילו לא נתקדשו ישראל לא היו קובעים חדשים וקוראין מועדים בבית דין¹⁵).

וכפי שהוא גם בפשטות הענינים: שבעת ימי בראשית (ויום השבת) היו מיד בתחלת הבריאה (כמסופר בהתחלת

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א

ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו
לכ"ק אדמו"ר מה"מ
משגיח ומשפיע
בישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש המרכזית 770
ניהל הבית חב"ד
בנמלי התעופה
ובחברת "אל על" במיוחד
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"
נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770
והדפיסם ב"תקות מנחם"
ניהל "ועד המחנכים"
פעל במרץ בעניני שלימות הארץ
ראש מטה שירה וזמרה
לקבלת פני משיח צדקנו
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם
השאיר דור ישרים יבורך
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים

ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"
י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

(16) בא שם.

(17) פרש"י ר"פ בראשית.

(18) ראה אוה"ת בא ע' רסב. סה"מ אעת"ר ע' רסב. עטר"ת ע' קצו. תרפ"ד ע' פב. מלוקט ח"ב ע' רפג ואילך. ח"ג ע' פב ואילך.

(19) ראה בר" פ"ד, ז. פי"ג, ג.

(20) בראשית ב, ד.

(21) בר" עה"פ (פי"ב, ו). שמו"ר פ"ל, ג.

(22) ראה ראב"ע שם. ס' השרשים לר' יונה בן ג'נאה ולהרד"ק ערך חדש. וראה לקו"ת נצבים מו, ב.

(23) דאע"פ שמהלך הלבנה ומולד הלבנה (בראש חודש) הוא חלק מהבריאה, הרי קביעת וקדושת ראש חודש במנין הזמן תלוי בב"ד, ועד ש, אתם אפילו שוגגין אתם אפילו מזידין" כנ"ל (הערה 13).

ומה שאמחז"ל (שמו"ר פט"ו, יא) „משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חודשים (ושנים) - (א) ה"ז דוקא ע"י בחירת הקב"ה בעולמו (ולא ע"י בריאת העולם מצ"ע), כי ענין החודש (מלשון חידוש) הוא למעלה מהבריאה, (ב) אמיתית הענין החדשי השנה נעשה דוקא ע"י מצות קידוש החודש (שע"י ב"ד), „החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה" (וראה שמו"ר שם, ב: „לשעבר הי' בידי כו' מכאן ואילך הרי מסורה בידכם ברשותכם כו'") - ראה ד"ה החודש תשל"ט (סה"מ מלוקט ח"ג שם).

(24) ראה בר" פ"א, ו ובפרש"י. וראה אוה"ת

בראשית (כרך ג) תקיד, א ואילך.

(10) ראה סה"ש תנש"א ח"א ע' 395 (לעיל ע')

(17) הע' 6.

(11) שיחת כ"ח ניסן, ושיחות והתוועדויות שלאח"ז (שם ח"ב ע' 470 (לעיל ע' 87) ואילך).

(12) ביצה יז, א (ובפרש"י). וראה תו"א יתרו סט, סע"ג.

(13) ועד שאחז"ל (שמו"ר פט"ו, ב. דב"ר פ"ב, יד) שהקב"ה אומר לב"ד של מעלה, „אני ואתם נלך אצל ב"ד של מטה כו'". ועד כדי כך, ש, אתם אפילו שוגגין אתם אפילו מזידין כו' (ר"ה שם).

(14) ברכות מט, א.

(15) פרש"י ביצה שם ד"ה אטו.

אלקים לעשות²⁵ – לתקן, עד שפועלים חידוש ושלמות בכל הבריאה (אפילו לגבי שלמות הבריאה מצ"ע), „שמים חדשים וארץ חדשה“²⁶ – שיהי בגאולה האמיתית והשלמה, כשהיה „אלה תולדות פרץ גו' (וישי הוליד את דוד)“²⁷, תולדות מלא (למעלה מתולדות מלא בבריאת השמים והארץ)²⁸.

ובשרש הענינים מקור חילוק זה הוא משתי הדרגות באלקות: אלקות שבערך להבריאה, ומתלבשת בהבריאה (שבוע); ואלקות שלמעלה מהבריאה (חודש).

ג. ויש לומר שזה משתקף במיוחד בהחילוק בין יום השביעי (בשבוע) ויום העשירי (בחודש) – שני המנינים דיום זה:

שביעי מורה על שלמות ההיקף הבריאה – שבעת ימי בראשית, שבעת ימי ההיקף²⁹. ובשרשם – שבע המדות שבהן נברא העולם, שבעת הימים (יום ראשון – חסד, יום שני – גבורה, עד יום השביעי – מלכות)³⁰. הדרגא באלקות שבוראת ומתלבשת בעולם.

עשרה קשור (גם) עם הדרגא באלקות שלמעלה מעולם – עשר הספירות, הכוללות את ג' המוחין שהם למעלה (ממקור ה)עולם³¹;

והגילוי דבחי עשרה (אלקות שלמעלה

(25) בראשית שם, ג.

(26) ישעי' סה, יז. טו, כב. וראה לקו"ת שה"ש בסופו (נא, ג). ספר הליקוטים דא"ח צ"צ ערך לע"ל ע' תריב ואילך. ועוד.

(27) רות ד, יח. כב.

(28) ראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' ת. וש"נ.

(29) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט.

(30) ראה ס' המאמרים תרע"ח, תש"ד ותש"ה שבהערה 3.

(31) ראה סה"מ תש"ח ע' 273. ובכ"מ.

מעולם) נפעל ע"י עבודת האדם, שמוסיף ומחדש (על הבריאה שנבראת בשבע מדות) את המשכה דג' מוחין, כך שנעשית שלמות הגילוי דעשרה – נוסף על הגילוי דבחי שבע (מדות) בהבריאה, גם הגילוי דג' מוחין.

ובעבודת האדם: על הכתוב³² „אל תצר את מואב“ – מבואר בהסידות³³, שבזמן הזה ניתנו לבנ"י רק השבע ארצות, כיון שעיקר העבודה בזמן הזה הוא לברר ולזכך את שבע המדות (והעבודה בג' המוחין, היא בכדי לפעול על המדות), אבל בגאולה האמיתית והשלמה ינתנו כל העשר ארצות (גם קיני קניזי וקדמוני³⁴), כיון שאז תהי עבודת השם בתכלית השלמות, ותהי העבודה דג' מוחין (גם) לעצמם (עד השלמות ד, אלה תולדות פרץ" שלמעלה מ, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם)³⁵.

ד. הפעולה דשני הענינים דשבעה ועשרה קשורה בזה שבהבריאה עצמה

(32) דברים ב, ט.

(33) ד"ה אל תצר את מואב לאדמו"ר האמצעי – מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א בתחלתו.

(34) לך לך טו, יט ובפרש"י.

(35) ומעין זה הי' לפני זה – כמסופר בפרשתנו* ע"ד כיבוש והתיישבות בני בארץ סיוון ועוג, שבה נכלל חלק מארץ עמון ומואב (ראה גיטין לח, א. וש"נ), שהם מהשלש ארצות, קיני קניזי וקדמוני, ש, עתידים להיות ירושה לעתיד" (פרש"י שם). וי"ל שהפתיחה וההכנה לשלמות כיבוש וירושת הארץ לע"ל (עשרה) נעשתה ע"י ההתיישבות בארץ סיוון ועוג – שבפרשתנו (וראה בארוכה סה"ש תש"ג ח"ב ע' 541 ואילך). וראה לקמן ס"ט, שמעין וטועמי" דגילוי זה (דג' מוחין) נעשה ע"י הפצת המעינות חוצה.

(* בשיעור חזומש דיום השבת (משביעי עד סיום הפרשה), עשירי בתמוז.

ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
לשלוח לאנ"ש שיחיו בכל מרחבי תבל
לקראת חג הגאולה י"ב י"ג תמוז, ה'תנש"א

ב"ה ימי הגאולה שנת ה'תנש"א.

לכל המשתתפים ולכל המשתתפות
בהתועדויות דחג הגאולה
ולכל אחב"י – שליט"א

שלום וברכה!

חג הגאולה והתועדויות פעילות ומשפיעות על כל אחב"י, האנשים והנשים והתף,

ובפרט אשר כדברי בעל הגאולה במכתבו המפורסם: לא אותי בלבד גאל הקב"ה כי אם גם את כל כו',
וביתר שאת במעשה שהוא העיקר, מתחיל בהמבצעים הכללים וכל פרטיהם.

ותקויים מיד תפלתנו: ויהי נועם ה' אלינו ועלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

ותיכף ומיד ההבטחה: דרך כוכב מיעקב גו' וישראל עושה חיל בגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו.

/מקום החתימה/

במכתבו המפורסם: נדפס כסה"מ תרפ"ח ע' קמו. תש"ח ע' 263. ועוד.

ויהי נועם .. כוננהו: תהלים צ, יז (צדיק, טוב).

דרך .. חיל: פרשתנו (בלק) כד, יזיח (טו"ב, חי).

תרעיש עולמות היום! . . .

כנוגע לחורבן ביהמ"ק כותב הרגצ'ובי¹⁴⁵ שזהו דבר הנמשך, היינו, שאין זה מאורע שאירע לפני למעלה מ-1900 שנה, וכמילא האבילות על החורבן (בג' השבועות, בתשעה באב, וכיו"ב) והבקשה שמבקשים בכל יום "ותחינה עינינו בשוכך לציון", היא בכחינת אבילות ישנה — אלא החורבן הוא דבר הנמשך בכל יום ויום.

ומבאר שמפורש כן בירושלמי¹⁴⁶: "כל דור שאינו נבנה (ביהמ"ק) בימי מעלין עליו כאילו הוא החריבו", כלומר, למרות שכבר עברו 1900 שנה מאז חורבן ביהמ"ק, מ"מ, מכיון שביום זה, יום חמישי דפ' פינחס, לא נבנה ביהמ"ק (שהרי כבר התפללו תפלת ערבית דיום שלאחריו) — הרי זה כאילו נחרב ביהמ"ק ביום חמישי דפ' פינחס!!

ואין סתירה לדבר ממה שעושים "התוועדות" בקשר ל"חג הגאולה"... — שכן, בני" הורגלו כבר שתובעים מהם שעבודתם תהי' באופן ד"נמנע הנמנעות", ב' הפכים בכת אחת: מצד אחד אומרים ליהודי "על כרחך אתה חי"¹⁴⁷, שכן, הוא מצדו נמצא בתנועה של "בכל מאדך"¹⁴⁸, וצריך להכריח את עצמו — בעל-כרחו — שהנשמה תשאר בגופו, ולא יבוא לידי כלות-הנפש ממש; וביחד עם זה אומרים לו שצריך לקיים את הציווי "ונשמרתם מאד לנפשותיכם"¹⁴⁹ בשמחה וטוב לבב!

ועפ"ז מובן, שלאחרי שאתמול ושלשום וכימים שלפנ"ז צעקו בני" עד מתי... ואעפ"כ, ביום זה נחרב ביהמ"ק — הרי מובן עד כמה גדולה הצעקה "עד מתי היום!!..."

וכאמור — אין זה "פשטיל", כי אם הלכה ברורה בתורה, שכל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב כו'!

והגע עצמך: כאשר יהודי עומד ורואה שביהמ"ק נחרב ונשרף עכשיו — הרי אפילו אם לבו כ"לב האבן", הי' "מרעיש עולמות"... הנה על כך אומרת לו התורה — תורת אמת ותורת חיים — "תרעיש עולמות היום!..."

(משיחת י"ב תמוז ה'תשד"מ, התוועדות ח"ד ע' 2192-3)

(147) אבות ספ"ד.

(148) ואתחנן, ה.

(149) שם ד, טו.

(145) מפנעצ"פ פ"ה סל"ז (ע' קמא).

(146) יומא פ"א ה"א. מדרש תהלים סוף

מזמור קלז.

ישנם שתי דרגות אלו:

בחי' עשר.

וזה נותן כח לעבודה בכח עצמו — „לעשות לתקן" — לפעול הוספה וחיודוש בהבריאה, הגילוי דבחי' עשר בתכלית השלימות ע"י העבודה בעולם, עד לשלימות ד„אלה תולדות פרי" (חיודוש בהבריאה⁴³).

ה. בשני ענינים אלו — דשביעי (שבוע) ועשירי (חודש) — יש בזה מה שאין בזה:

המעלה דשביעי היא — שווה שלימות הבריאה כפי שהקב"ה ברא אותה מלכתחילה, טוב ושלימות מלכתחילה. וגם — שווה השלימות דגילוי אלקות (בהבריאה עצמה, כפי שהיא מתלבשת באופן פנימי בגדר הבריאה (כפי שנברא מלכתחילה).

המעלה דעשירי היא — שפועל (ע"י עבודת האדם) גילוי אלקות שלמעלה ממדידה והגבלה דהבריאה. ובלשון הכתוב⁴⁴ — „העשירי יהי קדש", הדרגא דקדש מלה בגרמי, שנעלה לגמרי (קדש מופרש ומובדל) מענינים אחרים („גרמי"), ועאכו"כ מגדר העולם.

— גם שבת (יום השביעי) היא בדרגת (שבת) קדש, „קדש מלה בגרמי"⁴⁵ — אבל זהו כפי שהקדושה נמשכת מלמעלה (מקדשא וקיימא), משא"כ „העשירי יהי

בתורה שבכתב נאמר שהעולם נברא בשבעה ימים, „ויכל" ³⁶ אלקים ביום השביעי מלאכתו"³⁷; בתורה שבעל-פה — „תורה בפירושה ניתנה"³⁸ — נאמר [בפרק דשבת זו³⁹] ש„בעשרה מאמרות נברא העולם". ויש לומר, שזה מתאים לזה שהחילוק שבין תורה שבכתב ותורה שבעל-פה הוא ע"ד החילוק בין שבעה ועשרה:

תושב"כ ניתנה מלמעלה מהקב"ה⁴⁰, ולא שייך שאדם יוסיף בה ח"ו. מצד דרגא זו דהמשכת אלקות מלמעלה (תושב"כ) שלימות הבריאה היא באופן דשבעה. וזה נותן כח לעבודה דבירור השבע מדות, גילוי אלקות בתוך ובערך גדרי העולם.

תושבע"פ נתגלתה רובה ע"י העבודה ויגיעה בכח עצמם (בדרך עיון ופולפול) של חכמי ישראל במשך הדורות („שלומים מפי דעתם באחת מן המדות שהתורה נדרשת בהם . . . (או) שעשאום סייג לתורה"⁴¹), שעיי"ו נתחדשו ריבוי דינים ופרטים בהתרי"ג מצוות⁴². ולכן ההדגשה שם היא ש„בעשרה מאמרות נברא העולם". מצד עבודת המטה בתורה (תושבע"פ) ובהעולם — רואים בהבריאה

(36) בראשית ב, ב.

(37) ד„מה הי' העולם חסר מנוחה, באת שבת

באת מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה" (פרש"י

ע"פ — מב"ר פ"י, י. וראה גם פרש"י מגילה ט,

א ד"ה ויכל. תוד"ה חצבה — סנהדרין לה, א).

(38) הקדמת הרמב"ם לספרו היד בתחלתה.

(39) אבות פ"ה מ"א.

(40) ראה בארוכה פתיחת הרמב"ן ע"ה. וראה

גם פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ' חלק ביסוד הח'.

(41) רמב"ם הל' ממרים פ"א ה"ב. וראה ס'

השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 725.

(42) ראה בארוכה המשך תרס"ו ע' עח ואילך.

ע' צ ואילך. ע' שפג ואילך.

(43) שמוה מובן שהוא חיודוש וגילוי נעלה יותר מבחי' העשרה מאמרות שבהן נברא העולם ע"י הקב"ה [וגם גילוי ענין זה הוא בתורה], שהרי ע"י עבודת האדם (בתיקון העולם שנברא בעשרה מאמרות) יהי' לע"ל חיודוש בהבריאה (שנברא בעשרה מאמרות), „שמים חדשים וארץ חדשה".

(44) בחוקתי כז, לב. וראה זח"ב רע"א, א.

(45) זח"ב צד, ב. וראה סידור (עם דא"ה) ר, סע"ג ואילך. ועוד.

קדש" נפעל ע"י עבודתו⁴⁶ התחתון⁴⁷, שמגיעה (בקדש מלה בגרמי' בעצמה) למעלה מההמשכה מלמעלה⁴⁸.

ועפ"ז מובן העילוי דיום זה [ובכלל - דכל יום, מצד זה שמאחד יום בשבוע ויום בחודש, כנ"ל, אבל זהו בגלוי ובהדגשה יתירה ביום זה] - יום השביעי בשבוע ויום העשירי בחודש: החיבור (באותו יום) דשתי המעלות הנ"ל, גבול ובלי גבול, גילוי אלקות בעולם וגילוי אלקות שלמעלה מעולם, וחיבור שניהם יחד - שאלקות שלמעלה מעולם נמשכת במציאות העולם עצמה⁴⁹.

ויש לומר שענין זה מרומז גם בכך שהחיבור דשביעי (ז') ועשירי (י') הוא שבעה עשר (י"ז), בגימטריא טוב - (וטוב

46 כפי שהוא גם בפשטות הענין דהעשירי יהי' קודש" שנאמר במעשר בהמה, שקדושת הבהמה העשירית נעשית ע"י פעולה: יציאת הבהמה מן הדיר (ויציאה מן הכלל ע"י מנין האדם). ראה לקו"ש ח"ז ע' 362 ואילך.

47 ולהעיר ש"מלה בגרמי" הוא בלשון תרגום (ולא בלשון הקודש), המורה על העבודה והפעולה בעולם (ראה תו"א משפטים עז, ד. עה, ג).

48 כמבואר בכ"מ העילוי דאתעדל"ע הבאה ע"י אתעדל"ת לגבי אתעדל"ע הבאה מצ"ע (לקו"ת שה"ש כג, ד ואילך. וראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' צג-ד).

49 ואף שעשרה מצ"ע כולל גם השבע (מדות) בהוספת שלשה (מוחין), הרי זהו כפי שהשבעה הם חלק מהמעלה (שב)עשרה, היינו (א) שמציאות העולם (שבעה) נתעלית לדרגת עשרה שלמעלה מעולם (ולא שהגילוי אלקות מתלבש בהעולם עצמו, כפי שהוא במודריגותו), (וב) דרגת עשרה היא בערך ושייכת לדרגת העולם (ולא למעלה ממנו לגמרי). משא"כ כשיום זה הוא יום שביעי בפ"ע (בימי השבוע) ויום עשירי בפ"ע (בימי החודש), ה"ז מורה על חיבור ב' המעלות: השלימות דגילוי אלקות במציאות העולם עצמה (שביעי בפ"ע), והשלימות דגילוי אלקות שלמעלה לגמרי מעולם (עשירי בפ"ע), וחיבור שניהם יחד.

סתם בלי תואר והגבלה -) ענינו הוא טוב למעלה וטוב למטה [בלשון חז"ל⁵⁰: טוב לשמים וטוב לבריות], טוב שגלוי מלכתחילה (מצד הבריאה) - כמ"ש בנוגע למעשה בראשית, "וירא אלקים כי טוב"⁵¹, עד (כמו שכתוב⁵² בסיום הבריאה ביום הששי) "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", וטוב (הנעלם מצ"ע) שמתגלה ע"י עבודת האדם (לעשות - לתקן), ז.א. ש"ז בגימטריא "טוב" כולל הן טוב שבעולם (ז') והן טוב בל"ג שלמעלה מעולם (י').

ו. עפ"ז תובן השייכות עם שבעה עשר בתמוז (ששבת הבאה, ובמילא ה"ז תענית נדחה), שמתברך משבת זו, עשירי בחודש:

שבעה עשר (בתמוז) הוא בגימטריא טוב, כיון ששלימות הטוב היא כאשר ישנו גם גילוי הטוב הפנימי - טוב בלי גבול - שמוסתר ומתגלה ע"י עבודת האדם.

כידוע שיום תענית בפנימיותו הוא - "יום רצון לה"⁵³. ועי"ז מתגלה הטוב הפנימי בהענין הבלתי רצוי שבגללו צמים (התגלות פנימיות האהבה דהקב"ה לבני, כמשל המלך הרוחץ בעצמו בנו יחידו מרוב אהבתו⁵⁴) - כפי שיתגלה בגאולה האמיתית והשלימה כאשר "כל הצומות האלו . . . עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה, שנאמר⁵⁵ כה אמר ה' צבאות צום הרביעי . . . יהי' לבית

50 קידושין מ, א.

51 בראשית א, ד. י. יב. יח. כא. כה.

52 שם, לא.

53 ישע"י נח, ה. וראה אגה"ת ספ"ב.

54 תניא אגה"ק סכ"ב (קלד, סע"ב), וראה בארוכה אוה"ת מסעי (כרך ד) ס"ע א'שפד ואילך - לענין ד' הצומות.

55 זכרי' ה, יט.

מופתי", ו"רבות" בלשון התורה פירוש יותר ויותר, עד בלי הגבלה.

עד תיכף הגאולה האמיתית והשלימה, כמ"ש "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹¹⁶, נפלאות גם בערך לנפלאות במצרים¹¹⁷ - הן באיכות הנפלאות והן בכמות הנפלאות.

והקיצו ורננו שוכני עפר¹¹⁸, ובעל הגאולה בתוכם ובראשם, ביחד עם כל בני" - נשמות בריאות בגופים בריאים - ובנערינו ובזקנינו ובבנינו ובבנותינו¹¹⁹, טסים עם ענני שמיא¹²⁰ לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, ולבית המקדש השלישי, מקדש אדני-י כוננו ידיך¹²¹.

קודם חג הגאולה, ועאכו"כ לפני היום דשבעה עשר בתמוז - תבוא כבר הגאולה, כך שלפני ההתחלה ד"בין המצרים" יהי' "יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו - תהי' בפשטות ביאת המשיח והתפשטות המשיח, "מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כו', ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמת ה'", ויעשה ויצליח ויבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל - כפס"ד הרמב"ם¹¹⁴,

וכל זה נעשה באופן של - (רמב"ם ר"ת) "רבות מופתי בארץ מצרים"¹¹⁵, שעוד בהיותנו במצרים וגבולים דגלות, מתגלים "רבות מופתי", ונעשה "רבות מופתי", כך שכאשר שואלים יהודי: מה הי' המופת האחרון שראה? הוא משיב: מה פתאום האחרון?! ישנם ויהיו עוד "רבות

114 הל' מלכים ספ"א.

115 בא יא, ט.

116 מיכה ז, טו.

117 ראה אוה"ת נ"ך עה"פ שם.

118 ישע"י כו, יט.

119 בא י, ט.

120 דניאל ז, יג. סנהדרין צה, א.

121 בשלה טו, יז ובפרש"י. וראה ח"ג רכא,

א.

ועד"ז במצוות ישנו גוף המצוה - מעשה המצוה, ונשמת המצוה - כוונת המצוה (ועד"ז קיום המצוה באופן דלפנים משורת הדין).

ובכל ענינים אלו ישנו הלימוד הנ"ל - שבכל יום ויום צריכים להיות שני עניני עבודה, וחיבור שניהם יחד - הן העבודה עם הגוף והן עם הנשמה, הן בלימוד נגלה דתורה והן בלימוד פנימיות התורה, הן קיום מעשה המצוות והן כוונת המצוות, ובאופן שעושים את שניהם יחדיו.

יב. ובנוגע לפועל - ובפרט בעמדנו בסמיכות לחג הגאולה ד"ב-י"ג תמוז, שבו ניתוסף הוספה וחיידוש בהרבצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה - יש להציע:

נוסף על השיעורים הקבועים בלימוד התורה שיש לכל אחד בכל יום - יוסיפו בכל יום (כל חד לפום שיעורא דילי) לימוד מיוחד ללימוד ענין בנגלה דתורה וענין בפנימיות התורה¹¹⁰ - עכ"פ ענין אחד לעיונא בכל אחד מהם, ובמיוחד - ענין שכולל את החיבור דנגלה והסידות ביחד, זא. הן הפירוש הפשוט בזה ע"פ נגלה ביחד עם הביאור בזה בפנימיות הענינים. וכפי שמצינו במיוחד בדברי תורת רבותינו נשיאינו שנדפסים בפרט לאחרונה.

וכמו"כ יוסיפו בקיום המצוות בהידור, ובהדגשה - ע"י הוספה בכוונת המצוה, להדגיש במיוחד שביחד עם קיום המצוה בפועל יהי בזה גם [אפילו בנוגע למצוות

בהן אין הכוונה לעיכובא] כוונת המצוה בשלימות (כל חד לפום שיעורא דילי), וגם - בקיום המצוות באופן דלפנים משורת הדין.

כולל ובמיוחד במצוות הצדקה - הגם שבצדקה לא נוגע כוונת הנותן, אבל הרי ידוע שהמצוה היא בשלימות יתירה כאשר עושים אותה בסבר פנים יפות וכו'¹¹¹. יראו להוסיף הן בנתינת הצדקה בפועל (בכמות), ביחד עם הוספה בה"נשמה" דמצוה זו - הכוונה, ובסבר פנים יפות.

ועד"ז גם בצדקה בדיבור - ע"י נתינת עצה טובה לזולת, ודיבור טוב על הזולת, וצדקה במחשבה - ע"י מחשבה טובה על הזולת.

ובכל זה - נוסף על פעולת עצמו בזה, ישפיעו בזה גם על אחרים, עד, ואהבת לרעהו כמון¹¹², שגם הם יעשו כך בכל הפרטים הנ"ל.

יג. ובקשר עם חג הגאולה עצמו - יעשו גם את כל ההכנות המתאימות לסדר התוועדויות בקשר עם חג הגאולה בכל מקום ומקום ביום המתאים לפי תנאי המקום - ביום ד"ב תמוז, או י"ג תמוז, או בשני הימים, או גם - בימים שלאחרי זה, ובפרט ביום השבת.

והתוועדויות שבהן כו"כ מישראל מתאספים יחדיו, ואיש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק¹¹³ - בקבלת החלטות טובות בהוספה בעניני יהדות, תורה ומצוות, ובפרט - בהפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות חוצה.

ויהי רצון, שתכף ומיד ממש, עוד

(111) ראה רמב"ם הל' מתנות עניים פ"י. טושו"ע יו"ד הל' צדקה סרמ"ט ס"ג.
(112) קדושים יט, יח.
(113) לשון הכתוב - ישעי' מא, ו.

ובהקדים הטעם לכך שכל התעניות - מלבד יוהכ"פ - הן מדברי קבלה ולא מן התורה:

הטעם לזה יש לומר ע"פ החילוק המדובר לעיל בין תורה שבכתב ותורה שבע"פ: מן התורה - תורת מוסד¹¹⁴ - אין ענין דתענית (מלבד יוהכ"פ¹¹⁵). זאת אומרת: מן התורה - כפי שהעולם הוא מצד למעלה (מצד בריאתו ע"י הקב"ה) - הרי הוא במילואו ובשלימותו, ואין שם שיצטרכו עליו תענית (שבאה, מפני הצרות שאירעו בהן כדי לעורר הלבבות לפתות דרכי התשובה" על "מעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהי' כמעשינו

יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים"¹¹⁶.

ויש לומר, שהטוב הפנימי (בטו"ב תמוז) נמצא בגלוי כאשר שבעה עשר בתמוז חל ביום השבת - יום השביעי (כבקביעות שנה זו), שאז לא צמים¹¹⁷, כיון שבשבת, "אין עצב בה"¹¹⁸, ואדרבה - מצוה, "לענגו בעונג אכילה ושת"¹¹⁹, ענינו של שבת הוא עונג, במילא ה"ז דוחה את התענית, ואסור לצום אז.

זאת אומרת, שבשבעה עשר בתמוז שחל להיות בשבת ישנם שתי המעלות יחדיו: שלימות הטוב למעלה - שביעי (שבת), והשלימות דגילוי טוב הנעלם שבא ע"י עבודת המטה - עשירי.

והכח לזה בא מכפי ששני הענינים (שבת וצום שבעה עשר בתמוז) נמצאים בתורה (ע"ד האמור לעיל (ס"ד) שהכח לעבודה דשביעי ועשירי בא מכך שבתורה ישנם שני הענינים, שבעת ימי בראשית בתושב"כ, בעשרה מאמרות נברא העולם בתושב"ע"פ):

הטעם הפשוט לאיסור תענית בשבת הוא, כיון ששבת (ומצות עונג שבת) היא מן התורה¹²⁰, שזה דוחה את התעניות שהן מדברי קבלה¹²¹.

וי"ל הביאור בזה בפנימיות הענינים,

(56) רמב"ם סוף הל' תעניות.
(56*) רמב"ם שם פ"ה ה"ה. טושו"ע או"ח סתק"ב ס"ג.
(57) משלי י, כב. ירושלמי ברכות פ"ב סה"ז.
הובא בתורה"ה מאן דאמר - מו"ק כג, ב. - ואמרו חז"ל, "וביום שמחתכם אלו השבתות" (ספרי בהעלותך י, י).

(58) טו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רמב.
(59) "ואף להאומרים שהוא (מצות עונג שבת) מדברי קבלה... מ"מ להתענות לגמרי לד"ה אסור מן התורה" (טו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ה ס"ז).
(60) רמב"ם הל' תעניות פ"ה ה"ד.

(61) משלי לא, כו.
(62) וגם בנוגע ליוהכ"פ מבואר ש"מאהבת הקב"ה לישראל שלא ציווים להתענות אלא יום א' בשנה ולטובתם לכפר עונותיהם וציווים שיאכלו וישתו תחלה שלא יזיק להם העינוי". ויתירה מזה: נאמר (אמור כג, לב), "וענייתם את נפשותיכם בתשעה לחודש", "שהוציא הכתוב את האכילה בלשון עינוי ולא אמר בפירוש שיאכלו וישתו, לומר לך שהאכל ושתו בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו ה' מתענה בו (בתשיעי ועשירי) מחמת מצות הקב"ה שצוה להתענות בו כו' שהאכל ושתו בתשיעי שכתו הרבה מאד כאילו ה' מתענה בטו"ו כו" (טו"ע אדה"ז או"ח ר"ס תרד). וראה הערה הבאה.

(63) אלא שמכיון שכל הענינים - גם ענין התשובה (על ההטא) - נמשכים מן התורה, וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא (ראה חו"ג רכא, א. וראה תענית ט, א) - לכן, יש תענית דיוהכ"פ מן התורה, "לכפר על בני ישראל מכל חטאתם" (אחרי טז, לד)*.

(* וראה שיחת צום גדלי' (סה"ש תנשא"ח ב"ב ע' 829 ואילך. ח"א ע' 117 ואילך), שימי הצומות שמדברגן נמשכים מצום יוהכ"פ (שמה"ת), כיון שכל המצוות דרבנן יוצאות ונמשכות ממצוות התורה (דוגמתן) - תניא אגה"ק סכ"ט (קג, טע"א).

עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות"⁶⁴. משא"כ מצד דברי קבלה (בערך לדברי תורה), שפוסקים את ההלכות ע"פ הערכת מצב העולם בפועל למטה (ע"ד תושבע"פ לגבי תושב"כ כנ"ל) - הרי, כיון שמצד העולם למטה (שבו ניתנה בחירה בטוב או בהפכו), יכולה להיות ירידה ע"י החטא ר"ל, לכן באות התעניות לתקן זאת ע"י עבודת התשובה - ההוספה והחידוש שנפעל בהבריאה ע"י עבודת האדם (יותר מכפי שישנו בהבריאה מצ"ע).

מן התורה נמצא בגילוי (בעיקר) הטוב הגלוי בהבריאה; משא"כ ע"י דברי קבלה (ועד"ז תושבע"פ בכלל) מתגלה גם הטוב הנעלם שישנו למטה, כולל - הטוב הפנימי בהצום דשבעה עשר (טו"ב) בתמוז, כפי שיתגלה לע"ל כאשר יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

ועפ"ז מובן הכח דשבת לדחות תענית: כיון ששבת היא מן התורה, הרי היא קשורה עם גילוי הטוב מלמעלה (שביעי), וקראת לשבת עונג⁶⁵, ולכן אין מקום לתענית⁶⁶ או [מלבד יוה"כ שהוא מן התורה].

64 רמב"ם הל' תעניות רפ"ה.

65 ישע"י נח, יג.

66 ומה שהתירו חכמים להתענות תענית חלום בשבת - הרי זה (החלום) לא מצד סדר הבריאה מצ"ע (שהוא טוב), אלא "הוראה מן השמים" (ולכן, אם הרהר ביום וחלם בלילה לא יתענה עליו כלל בשבת בכל ענין שאין בו הוראה מן השמים כלל" - שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ח סוס"ז). כלומר: תענית חלום שייך דוקא בזמן הזה קודם המצב ד, ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (וכר' יג, ב), שאז התירו לו חכמים להתענות תענית חלום, בשביל שיקרע גור דינו" (שו"ע אדה"ז שם ס"ג).

* ואף שאין מראין לו לאדם אלא מהרהורי לבו (ברכות נה, טע"ב. וראה חז"א קפג, א) - ה"ז רק ע"פ רוב, ותורה על הרוב תדבר (ראה מו"נ ח"ג פל"ד).

אבל ביהד עם זה ישנה בשבת שבעה עשר בתמוז גם המעלה דגילוי טוב הפנימי להתענית (בח' עשר), כיון שבמקום לצום מצוה לענגו בעונג אכילה ושת"י, והוא יום שמחה, מעין וכהכנה לדחיית התענית בשלימות לע"ל, כאשר יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה [כפתגם הידוע⁶⁷ בנוגע לשבעה עשר בתמוז שחל בשבת: הלואי שיהי נדחה בשלימות ויהפך לששון ולשמחה].

ז. ובוה מתוסף עוד יותר ע"י שבת עשירי בתמוז: כאשר שבעה עשר בתמוז חל בשבת, הרי השבת שלפני זה - שממנו מתברך שבת שבעה עשר בתמוז - הוא תמיד יום עשירי בחודש (תמוז). ויש לומר ע"ד הרמז: מענין השביעי (שבת) ועשירי (בחודש) - החיבור הטוב הגלוי והטוב הנעלם (שמתגלה ע"י עבודת המטה) - נמשכת הברכה (מלשון המשכה⁶⁸) ונתינת כח לשבת הבא לפעול את החיבור דבי המעלות בשבת שבעה עשר בתמוז: גילוי הטוב דשבת (הבא מלמעלה), וגילוי הטוב הפנימי בשבעה עשר - (בגימטריא) טו"ב - בתמוז.

ויש לקשר זה גם עם כך ש, בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות⁶⁹: בהענין

ולהעיר מטעם השני שמביא (בשו"ע אדה"ז) שם (להיתר תענית חלום בשבת), לפי שאין כאן ביטול עונג שבת לגמרי כיון שנפשו עגומה עליו בשביל חלומו אם לא יתענה, ואם יתענה בטוח הוא שיקרע גור דינו, א"כ הרי התענית הזה תענוג הוא לו, ו"לא יתענה עליהם בשבת אא"כ התענית עונג לו כו' שיש לו עונג מהתענית יותר ממה שיהי לו כשיאכל וישתה" (שם ס"ז).

67 ספר השיחות היש"ת ע' 157. נת' בארוכה בלקו"ש חל"ג ע' 156 ואילך. שיחת ש"פ בלק, י"ז תמוז (נדחה) תשמ"ח (ס' השיחות ח"ב ע' 526 ואילך).

68 ראה תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.

69 משנה תענית כו, א"ב.

רואה אותה בעיניו), אבל הוא מרגיש ומבין שיש בו כח על-גופני (רוחני) שמחי' אותו. הילד מבין גם, שגופו - בהיותו דבר גשמי, אותו הוא רואה בגלוי בעיניו - ה"ה מוגבל במדה מסויימת, ודורש מדה מסויימת של מאכל ומשקה בכדי שיחי'. משא"כ נשמתו - שהיא רוחניות (חלק אלוהה ממעל ממש⁷⁰) - אין לה הגבלות גשמיות. ולכן ה"ה מבין, שהעבודה שעושה עם גופו, שהגוף יעבוד את הקב"ה - קשורה עם הגבלות הגוף והעולם. והעבודה שעושה עם נשמתו, היא ללא הגבלות אלו.

וכמו"כ בהנשמה עצמה - ישנם דרגות, ובכללות - שתי דרגות: פנימיות הנשמה והיצוניות הנשמה. כפי שגם ילד מבין, שבדברים שנוגעים לו בנפש - ישנם דברים שנוגעים בפנימיות נפשו (ורודף אחריהם בחזקה רבה), ודברים שנוגעים רק בחיצוניות נפשו (אין הוא רודף אחריהם, ועד שיכול לפעמים לשכות אודותם). וכך גם בעבודתו בשני חלקי הנשמה - חיצוניות הנשמה קשורה עם מדידה והגבלה, בערך להעבודה דפנימיות הנשמה, שהיא למעלה ממדידה והגבלה.

עד"ז גם בעבודתו של יהודי בתורה ומצוות עצמם - ישנו החילוק בין גופא דאורייתא (נגלה דתורה), שיש לו מדידה והגבלה⁷¹, ונשמתא דאורייתא (פנימיות התורה), שהיא למעלה ממדידה והגבלה⁷². וכך גם בפנימיות התורה גופא - ישנה נשמתא דאורייתא (רויז) ונשמתא דנשמתא דאורייתא (רויז דרויז)⁷³.

107 תניא רפ"ב.

108 המשך תער"ב ח"א ספ"ה. סה"מ היש"ת ע' 67. וראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' רטז.

109 זהר שבעה ערה 88. וראה אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד.

ענינים: (א) „שהחזרת בי נשמת" - שהקב"ה החזיר לו את נשמתו (שהיתה לו אתמול, שלשום וכו'). זאת אומרת, שזה קשור עם הסדר ה, „טבע" כפי שהקב"ה מתנהג עם כאו"א מישראל (ועד"ז עם כל אדם) בכל בוקר. ובהתאם לזה היא גם עבודתו של היהודי - שעושה עבודתו ע"ד הרגיל, בסדר הטבע. (ב) „רבה אמונתך" מרמז על גילוי אלקות שהוא „רבה", למעלה ממדידה והגבלה (דהסדר הטבעי והרגיל). וזה צריך לעורר ביהודי - מדה כנגד מדה - עבודה באופן ד, „רבה", למעלה מרגילות שלו.

בכללות יותר משתקפים שני ענינים אלו בהמשך ברכות השחר: תחילה אומרים ברכות הקשורות עם האופן שבו הקב"ה מנהיג את העולם (בלבושי הטבע) - „הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה", „פוקח עורים", „מתיר אטורים", וכו'⁷⁴. אח"כ אומרים את ברכת התורה (ובהמשך לזה אומרים חלקים מתושב"כ ותושבע"פ) - שתורה קדמה (במעלה) לעולם⁷⁵.

וכמו"כ ישנם אצל יהודי בכללות שני אופני עבודה, החל מעצמו (עולם קטן זה האדם) - העבודה דבירור הגוף וחלקו בעולם, שקשור עם ההגבלות דטבע העולם (שביעי), והעבודה דגילוי הנשמה, ועבודה בלימוד התורה וקיום המצוות, שלמעלה מהגבלת העולם (עשירי).

כמוכן גם בפשטות: אפילו ילד קטן מבין שיש לו שני חלקים - גוף ונשמה. גופו מקבל חיות בדרך הטבע ע"י אכילה ושת"י, ומתנהג בכלל ע"פ הסדר הטבעי העולם. ונשמתו מוסתרת מצ"ע (אין הוא

105 ראה ברכות ס, ב.

106 ראה פסחים נד, א. מדרש תהלים צ, ד.

ב"ר פי"י, ב. נתנומא וישב ד. ושי"ב. חז"ב מט, א.

רראה סה"מ תש"ח ס"ע 272.

והנשיא הוא הכל"100 - הוא נותן כח לכל בני" (הכל" דודר זה, ובפרט ע"י תלמידיו שזכו לראותו בעיני בשר פנים אל פנים (נוסף לזה שאצל כולם הרי "מזליהו חזי"101), וראיית פני הצדיק ונשיא הדור פועלת בהרואים, עד שניכר ומשתקף בהם מה שהם ראו, כולל ולכל לראש - בעבודתם ד"יפוצו מעינותיך חוצה",

ובאופן שהולך ומתפשט משנה לשנה, ובפרט בשנים הכי אחרונות - כפי שרואים בפועל, שבשנים האחרונות זכינו והדפיסו ומדפיסים הלאה ריבוי גדול דמאמרי חסידות שהיו עד עתה בכתב-יד ובגלוי רק ליחיד סגולה, עד גם ענינים שהיו עד עתה גנוזים מכולם, ודוקא עכשיו מדפיסים אותם והם מתפרסמים לכל

- [ואשרי חלקם וגדול זכותם של כל אלו ושל יוצאי חלציהם שי' שהתעסקו וממשיכים להתעסק בהדפסת הספרים, ע"י סיוע בממונם, או טירחא בגופם וכיו"ב]. -

והגילוי דפנימיות התורה וסודות התורה - נותן את הכח לגלות בעולם גם את הענינים שלמעלה מגדרי העולם (בחי עשר), כידוע¹⁰² ע"י גילוי תורת חסידות חב"ד בכלל, המאפשרת להבין חסידות בשכל האדם עד בשכל דנה"ב, ובפרט כפי שנתוסף בזה בדורות האחרונים, מקבלים כח מיוחד לעשות מעניני העולם כלים לאלקות, עד שהעולם יעשה דירה לו יתברך בתחתונים - שבמציאות העולם (שבעה) יהי הגילוי דאלקות שלמעלה מעולם (עשרה), עד

עצמותו ית'.

ובזה ניתוסף עוד יותר בקביעות שנה זו, כשהגאולה מתברך משבת עשירי בתמוז, וש"פ חוקת - שמרמז על חיבור שני הענינים דשביעי ועשירי (רצוא ושוב), (אלקות שב)עולם ואלקות שלמעלה מעולם.

עד שזה נעשה הכנה מיד לגאולה האמיתית והשלימה [כידוע¹⁰³ ע"י הפצת המעינות חוצה מביאים את, "אתי מר" דא מלכא משיחא], כשהיה שלימות החיבור דשביעי ועשירי: הן מעלת ושלמות העולם כפי שהוא מצד הבריאה (בשבעת ימי בראשית), והן חידוש ושלמות הבריאה שנפעל ע"י עבודת האדם - "אלה תולדות פרץ", והיבור שתי המעלות יחד.

יא. מכל דבר צריכים להוציא לימוד והוראה פרטית בעבודת השם (כתורת הבעש"ט הידועה¹⁰³), ועאכו"כ מקביעות ע"פ תורה - החיבור דיום בשבוע ויום בחודש, ובפרט ביום זה - יום השביעי בשבוע ויום העשירי בחודש.

אחד הלימודים בזה:

בכל יום צריכה להיות אצל יהודי עבודה כפולה - (א) העבודה ד"ימי השבוע", שיפעל במציאות העולם, ושם יגלה אלקות, (ב) העבודה ד"ימי החודש", שיפעל חידוש בהבריאה, יותר מכפי שיש בה מצ"ע.

שתי עבודות אלו רואים בסדר עבודתו של יהודי בכל יום, ומיד בתחלת היום: ב"מודה אני לפניך" (שיהודי אומר מיד כשניעור משנתו¹⁰⁴) הוא מודה על שני

(103) נסמן בהערה 6.

(104) ש"י"ע אדה"ז או"ח ס"א ס"ה. מהדו"ת שם ס"ו. סידור אדה"ז במקומם.

ה. ולהוסיף השייכות עם פרשת השבוע דשבת זו - פ' חוקת:

הטעם לכך שנאמר "זאת חוקת התורה" על מצות פרה אדומה (אע"פ שהיא לכאורה רק מצוה אחת בתורה) - מבואר בחסידות¹⁰⁶, כיון שמצות פרה אדומה כלולה משני הענינים דרצוא ושוב: שריפת הפרה (רצוא), ו-ונתן מים חיים אל כלי¹⁰⁷ (שוב), שבשני ענינים אלו דרצוא ושוב מתחלקת כללות התורה¹⁰⁸: התשוקה והרצוא באהבה כרשפי אש דבני" להתעלות ולהכלל באלקות; ההמשכה והשוב להמשיך אלקות למטה, ולעשות דירה לו יתברך בתחתונים¹⁰⁹.

ויש לומר שרצוא ושוב הם ע"ד החילוק בין שבעה (ימי השבוע) ועשרה (ימי החודש): רצוא מורה על עבודת התשוקה והעלי' למעלה מן העולם, עד באופן דכלות הנפש למעלה מהגבלת הגוף - ע"ד הענין דעשרה, שמגיע לבלי גבול (שלמעלה מעולם). שוב הוא העבודה מלמעלה למטה - להמשיך את האורות בכלים למטה, העבודה כנשמה בגוף דוקא, שלזה צריכים להמשיך ע"פ הכלים והגדרים דהגוף והבריאה - ע"ד הענין דשבעה (גדר הבריאה). ושלמות העבודה היא בחיבור שניהם יחד: ביחד עם הרצוא וכלות הנפש צריכה להיות

דשבירת הלוחות ישנו טוב פנימי (שעל ידו ניתוסף הריבוי בתורה בלוחות השניות יותר מכפי שהי' מצד לוחות הראשונות, כדאיתא במדרש¹¹⁰). ולכן אמר הקב"ה למשה¹¹¹ "יישר כחך ששברת": העילוי מתגלה דוקא ע"י "כחך" של האדם (עבודת המטה) - ע"ד המעלה דעבודת התשובה (אלא שבוה מקבלים אח"כ גם את הסיוע מהקב"ה, שאומר "יישר כחך").

ובשבת שלפני זה - שהיא בתוך הארבעים ימים הראשונים דשהיית משה בהר סיני, קודם שבירת הלוחות - נמצאת בגלוי המעלה דלוחות ראשונות - עבודת הצדיקים, מצד זה ש"עשה האלקים את האדם ישר"¹¹², אלא שבוה ישנה גם המעלה דעשירי שבא ע"י עבודת המטה¹¹³ (ע"ד לאתבא¹¹⁴ צדיקא בתיובתא¹¹⁵).

(70) שמו"ר רפמ"ו.

(71) שבת פו, א. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת ס"פ ברכה.

(72) קהלת ז, כט.

(73) ראה בארוכה סה"ש תש"ג ח"ב ע' 516 ואילך.

(74) מאמר הזהר, הובא בלקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש נ, סע"ב. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תקלד. - וראה חז"ג קנג, ב.

(75) וזהו גם החילוק בין הענין ד"שבעה-עשר" בשבת זו ו"שבעה עשר בתמוז" (בשבת הבאה): אף שגם שבעה עשר בתמוז כולל המספר שבעה (נוסף על מספר עשרה), הרי בשבעה עשר בתמוז, הטוב (שבעה עשר), גם דבחי' שבע, הוא רק במספר ימי החודש, המורה על החידוש הבא ע"י עבודת המטה, כי שבעה עשר בתמוז הוא בגלוי יום תענית, וצריכים להפכו ע"י עבודת התשובה (אלא שכשחל ביום השבת, יום השביעי, יש בזה גם הכח דטוב גלוי (שביעי) של יום השבת). ואילו בשבת עשירי בתמוז - הרי שביעי ועשירי הם ב' מנינים שונים (שביעי בימי השבוע, ועשירי בימי החודש), כי זהו לפני הירידה דשבעה עשר בתמוז, ויש שם בגלוי רק המעלה דשביעי והמעלה דעשירי (הבאה ע"י עבודת האדם), וחיבורם יחד - ע"ד לאתבא צדיקא בתיובתא. ועצ"ע.

(76) לקו"ת ריש פרשתנו (נו, ב). ובכ"מ.

(77) פרשתנו יט, יז.

(78) ולהעיר ש"רצוא ושוב" בגימטריא תורה (לקו"ת בחוקותי מט, ג), תרי"א (פ' הראב"ד לספר יצירה פ"א מ"ב), אותיות יראת - כנגד התרי"א מצוות התורה שמעו ישראל מפי משה (מלבד אנכי ולא יהי' ש"מפי הגבורה שמענום" - מכות כד, רע"א). ויש לומר, שבוה מרומז שהענין דרצוא ושוב (כללות התורה) בא ע"י עבודת המטה (תרי"א מצוות שמעו מפי משה).

(79) ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ל"ו. ובכ"מ.

העבודה כנשמה בגוף, ובהרצוא צריכה להיות מורגשת הכוונה שצריכים להמשיך זאת למטה; ובהשוב גופא צריך להיות מורגש ש"על כרחך אתה חי"⁸⁰, כיון שבהיותו נשמה בגוף נמצא הוא ברצוא תמידי למעלה.

[ובפרטיות יותר יש לומר, שבהענין דחודש (לבנה) ישנם בהדגשה שני הענינים דרצוא ושוב - ,ונפקדת כי יפקד מושבך"⁸¹: מיעוט הלבנה (,יפקד מושבך") מורה על ביטולה, שבא מצד הרצוא שלה לקבל (אור השמש, אור המשיע), ואידי דטריד למיבלע לא פליט;⁸² וזה מביא אה"כ למולד הלבנה מחדש (,ונפקדת") - בבחי' שוב, גילוי אור הלבנה מחדש, ,להאיר על הארץ"⁸³].

ט. ע"פ הנ"ל תובן גם השייכות עם חג הגאולה, י"ב-י"ג תמוז שמתברך ובא בתוך ג' הימים הראשונים דשבת ז'⁸⁴, עשירי בתמוז⁸⁵:

הכח לפעול את הגילוי דשבעה ועשרה בעולם בא מזה שעושים זאת קודם בתורה, כיון ש,קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא, בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא"⁸⁶:

דובר לעיל (ס"ד), שבתורה ישנן שתי דרגות: תורה שבכתב ותורה שבע"פ

(80) אבות ספ"ד.

(81) שמואל"א כ, יח.

(82) ראה חולין ה, ב.

(83) בראשית א, יז.

(84) ,בתר שבתא" (פסחים קד, סע"א).

(85) להעיר ששבת שעברה היתה ג' תמוז,

התחלת הגאולה. ושבת זה, עשירי בתמוז, באה

לאחרי שעברו ז' ימי השבוע מאז - העבודה

בכירור הו' מדות, וביחד עם העבודה בג' מוחין

(דג' תמוז) - נעשה הגילוי דבחי' עשר (בתמוז),

שמיני מתברך י"ב-י"ג תמוז.

(86) ז' ח"ב קסא, ריש ע"ב.

כיצד יתכן שדוקא או מתגלית, ובהרחבה, פנימיות התורה, יותר מבדורות הראשונים!?

והביאור בזה: דוקא ע"י העבודה למטה מגלים את הענינים הסתומים (יותר מכפי שישנם בגילוי מצ"ע). ע"ד האמור לעיל, שדוקא ע"י עבודת האדם נעשה הגילוי דג' מוחין (עשר ארצות), הענינים שלא נמצאים בגלוי בהבריאה מצ"ע (אפילו בהיותה בריאה של הקב"ה), עד העילוי ד"אלה תולדות פרץ", שלמעלה מ"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם".

ועד"ז מובן, שדוקא ע"י העבודה בחושך הגלות, ובפרט בדורות האחרונים - כשהחושך מעורר יותר את עבודת האדם - מתגלים המענינות דפנימיות התורה⁸⁷. ולכן מתוסף בזה בכל דור ודור דוקא ע"י הירידה שבכל דור.

י. בזה תובן השייכות דשבת זו, עשירי בתמוז, עם חג הגאולה:

ידוע שע"י המאסר והגאולה די"ב-י"ג תמוז ניתוסף בהפצת המענינות חוצה, עד שזה (המאסר והגאולה) הביא ליציאת בעל הגאולה ממדינה ההיא, ולאחרי השתלשלות - בואו ל"חצי כדור התחתון", שזה הוסיף בהגילוי דפנימיות התורה, באופן דהפצה אפילו לגבי ההפצה בדורות שלפני זה, עד שזה מגיע לכל קצוי תבל, עד בחוצה שאין חוצה ממנו⁸⁸.

והגילוי דפנימיות התורה נמשך באופן דפעולה נמשכת (מוזמן הגאולה) - ע"י התלמידים ותלמידי תלמידיו דבעל הגאולה, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו,

דפנימיות התורה - כיון שבכדי לגלות את בחי' סתים דאורייתא (ועי"ז הסתים דקוב"ה), שלא ניתנה בגלוי למטה - צריכים להגיע דוקא ליגיעה דעבודת האדם [ע"ד המעלה דלוחות שניות לגבי לוחות ראשונות, ובכלל - דתושבע"פ לגבי תושב"כ].

וזהו אחד הטעמים לכך שהגילוי דפנימיות התורה (ג' המוחין קיני קניזי וקדמוני) שמתוספים לעתיד לבוא בא דוקא ע"י העבודה ב"אריכות הגלות הזה" (שלא בערך ארוך מגלות מצרים שהביא לגילוי דתורה הנגלית במ"ת)⁸⁹, ומעין זה (,טועמי' חיים זכו"⁹⁰) בדורות האחרונים (דוקא) דגלות, החל מ"מצוה לגלות זאת החכמה" בזמן האריז"ל⁹¹, ואח"כ באופן ד"יפצו מעינותיך חוצה" ע"י הבעש"ט⁹², ואח"כ - בהתלבשות בחכמה בינה ודעת (באופן דיתפרנסו⁹³) ע"י תורת חסידות חב"ד דאדמו"ר הוקן ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו, ובכל דור ודור - מתוסף יותר ויותר בהגילוי דפנימיות התורה (ויתירה מזה -) סודות התורה (כדלקמן), דלכאורה, אפשר לשאול: כיון שמדור לדור מתוסף בירידת הדורות, ,אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים אנו וכו"⁹⁴, ועאכו"כ בדורות האחרונים דעקבתא דמשיחא⁹⁵ -

(91) תו"א ר"פ שמות (מט, א).

(92) ראה לקו"ש ח"כ ע' 173. ויש"נ.

(93) תניא אגה"ק סכ"ו (קמב, ב).

(94) ראה באגה"ק הידועה דהבעש"ט (כתר שם

טוב בתחלתו. ובכ"מ).

(95) ל' התקו"ז ת"ו בסופו. וראה היקדמת

המק"מ לספרו. כסא מלך לתקו"ז שם. ועוד.

(96) שבת קיב, ב. וראה גם ירושלמי דמאי פ"א

ה"ג. שקלים רפ"ה. בר"פ ס, ת. (וראה לקו"ש

חט"ו ע' 281 הערה 14).

(97) ראה משנה סוטה מט, ב.

(98) וראה קונטרס ענינה של תורת החסידות

שוה"ג להערה 78.

(99) ראה בכ"ז ,קובץ כ"ח סיון - יובל שנים"

ע' 37 ואילך.

[וכולל דברי קבלה⁸⁷]. תושב"כ ניתנה מלמעלה, ולכן מדובר שם בגלוי והיא נותנת כח בעיקר לגלות את הטוב הגלוי ושלימות הבריאה מצד למעלה (שביע"ע). ותושבע"פ נתחדשה בעיקר ע"י עבודת האדם, ולכן מדובר שם והיא נותנת כח בעיקר לגלות את הטוב הנעלם ושלימות הבריאה שנפעל ע"י עבודת המטה.

בפרטיות יותר זהו החילוק בין נגלה דתורה ופנימיות התורה, גופא דאורייתא ונשמתא דאורייתא⁸⁸: נגלה דתורה מגלה בעיקר את ההלכות כפי שצריכים להתנהג במעשה בפועל, קשורה בעיקר עם החלק הגלוי - הגוף - של יהודי ושל העולם, וזה מקשר את היהודי (ואת העולם) עם בחי' גליא דקוב"ה⁸⁹ (אלקות שבערך לעולם). פנימיות התורה מדברת בעיקר אודות הפנימיות והנשמה דהאדם ודהעולם, ועי"ז מתקשרים עם בחי' סתים דקוב"ה⁹⁰ (אלקות שלמעלה לגמרי מעולם).

ומזה מובן, שהכח לגלות את הטוב הגלוי בעולם (שבעה) הוא בעיקר ע"י גליא דתורה, והכח לגלות את הטוב הפנימי (עשרה), עד טוב הנעלם (בחסדים הנסתרים⁹¹) בתענית וכיו"ב - הוא ע"י פנימיות התורה. וכפי שרואים בפועל, שע"י הבנת פנימיות ונשמת הדבר, יכולים לראות שם גם את הטוב הנעלם, אע"פ שבגלוי אין רואים זאת, או שרואים להיפך (היפך הטוב).

ועפ"ז יש לומר, שהגם שתושבע"פ בכללות נתגלתה ע"י עבודת האדם למטה, ה"ז בהדגשה יתירה בהגילוי

(87) ראה לעיל ס"ו.

(88) זח"ק קנב, א.

(89) ראה זהר שם עג, א.

(90) ראה תניא פכ"ו. ובכ"מ.